

התכנית להעצמת תשתיות מורשת לאומית - מיזמים לשנת 2013

הצעה להחלטה

מחליטים,

1. בהמשך להחלטת ממשלה מס' 3902 מיום 4.12.2011, להנחות את אגף מורשת במשרד ראש הממשלה לפתח ולשקם את המתחם ההיסטורי של צריף בן גוריון, ולבצע תכנית מפורטת חדשה של תצוגות על פועלו של בן גוריון; זאת, בכפוף להוראות כל דין, לרבות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998, חוק דוד בן גוריון, התשל"ז-1976 וחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965. להקצות, לצורך מימון הפעילות הנדרשת וביצוע תכנית כאמור על בסיס התוכנית המפורטת החדשה, סכום של כ – 2 מלש"ח מתוך תקציב התכנית להעצמת תשתיות מורשת לאומית (להלן: "תכנית מורשת" או "התוכנית"), בנוסף למימון ממקורות אחרים של כ – 0.4 מלש"ח, זאת בכפוף להצגת תכנית עבודה, בחינתה ואישורה במסגרת ועדת ההיגוי של תכנית מורשת.

2. לאמץ את החלטת ועדת ההיגוי של תוכנית מורשת מיום 15.7.2013, לכלול בתכנית עבודתה לשנת 2013 את הנכסים והמיזמים הבאים:

2.1 **מורשת ברשת** - להקים תשתית וירטואלית להנגשת המורשת הלאומית לילדים ברשת, לשם העמקת היכרותם של תלמידי בית הספר עם אתרי המורשת ברחבי ארץ ישראל, בסכום של כ – 1,633 אלש"ח מתוך תקציב התכנית, שיועבר בנוסף למימון ממקורות אחרים של כ – 1,633 אלש"ח.

2.2 **מאגר המילון ההיסטורי** - להנגיש ולפתוח את מאגר המילון ההיסטורי הקיים באקדמיה ללשון העברית, לקהל הרחב, ללא תשלום, באמצעות האינטרנט, בסכום של כ – 438 אלש"ח מתוך תקציב התכנית, שיועבר בנוסף למימון ממקורות אחרים של כ – 438 אלש"ח.

2.3 **מאגר הוידאו של לשכת העיתונות הממשלתית** - לבצע דיגיטציה, ארכוב והנגשה לציבור הרחב ללא תשלום של מאגר הוידאו של לשכת העיתונות הממשלתית, בכפוף להוראות כל דין, ובכלל זה דיני זכויות היוצרים, זכויות מבצעים, והגנת הפרטיות, ולתנאי שימוש שייקבעו, בסכום של כ – 3 מלש"ח מתוך תקציב התכנית.

2.4 **תכנון פיילוט לספריה דיגיטאלית לאומית: תרבות חזותית ואמנויות הבמה** -

לתכנון ולבצע פיילוט להקמת ספרייה דיגיטאלית לאומית אשר תיוחד לתחום תיעוד ושימור מורשת התרבות החזותית ותחום אמנויות הבמה בישראל, כחלק ממיזם רשת ארכיוני ישראל, ובכפוף להוראות כל דין, ובכלל זה דיני זכויות היוצרים, זכויות מבצעים והגנת הפרטיות, ולתנאי השימוש שייקבעו. זאת, בסכום של כ - 500 אלש"ח מתוך תקציב התכנית. לאחר שלב התכנון ובכפוף לבחינתו על ידי מנהל התכנית, יובא ביצוע ותקצוב כלל המיזם לאישור בוועדת ההיגוי.

2.5 **פורטל קרבות מלחמת העצמאות** - לפתח פורטל מורשת שיספק מידע נגיש ללא תשלום לציבור בנושא קרבות מלחמת העצמאות ומיפוי שלהן, בסכום של כ - 400 אלש"ח מתוך תקציב התכנית, שיועבר בנוסף למימון ממקורות אחרים של כ - 200 אלש"ח.

2.6 **פעולות שימור באתרי רשות הטבע והגנים** - לבצע פעולות שימור באתרי רשות הטבע והגנים על פי תכנית שתקבע בין רשות הטבע והגנים למנהל תכנית מורשת, לשם מניעת הרס והצלת אתרים בגנים לאומיים ובשמורות טבע, בסכום של כ - 3.5 מלש"ח מתוך תקציב התכנית, שיועבר בנוסף למימון ממקורות אחרים של כ - 3.5 מלש"ח.

2.7 **עמק האלה ו"שעריים"** - לקדם תכנית לגן לאומי בעמק האלה ובתוכו "שעריים" (שם זמני) וכן לקדם עבודות פיתוח ראשוניות באתר "שעריים" שיכללו גישה, שבילים, נקודות תצפית ושילוט, לשם הנגשתו לציבור הרחב, בסכום של כ - 300 אלש"ח.

2.8 **שדרוג אתרים קטנים שלב ב'** - לפעול לחיזוק כ - 100 אתרי מורשת לאומית מתקופת "העת החדשה" באמצעות סיוע לשימור מבנים ותשתיות, שדרוג, חיזוק וטיפול בתצוגות, במטרה להעצים את חווית המבקר באתר, בסכום של כ - 3 מלש"ח מתוך תקציב התכנית שיועבר בנוסף למימון ממקורות אחרים של כ - 2 מלש"ח.

יודגש כי בכל מקום בו נכתב כי "תקציב התוכנית יועבר בנוסף למימון ממקורות אחרים", הכוונה היא למימון נוסף, ולא לתקציב מקביל מבחינת מועד העברת המימון, או סכום המימון, או כל התניה אחרת שהיא.

הוצאת המיזמים לפועל מותנית בביצוע כל התהליכים וקבלת כל האישורים הנדרשים על פי דין, וכפופה לעמידת המיזמים בכל הדרישות שייקבעו על ידי מנהל התכנית ויתר הגורמים המוסמכים במשרד ראש הממשלה. ככל שיידרשו התאמות תקציביות של הסכומים המשוערים הנקובים לעיל, הן תאושרנה על ידי וועדת ההיגוי של התכנית.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 21.2.2010, אישרה הממשלה בהחלטה מספר 1412 את "תוכנית מורשת", תוכנית להעצמת תשתיות מורשת לאומית.

בהחלטה נקבע כי תוקם ועדת היגוי ללווי הפרוייקט וכי "ועדת ההיגוי תגבש קריטריונים להכללת נכסי מורשת בתכנית, וזאת בשים לב ל"מתווה הפעולה לשיקום והעצמת המורשת הלאומית", אשר הוכן לבקשת משרד ראש הממשלה על ידי צוות מומחים. למען הסר ספק, אין במפורט במתווה לפעולה כאמור משום תכנית מחייבת, וועדת ההיגוי רשאית בכל עת להוסיף או לגרוע מן האמור במתווה" (סעיף 7(ד) להחלטה). כמתחייב מהחלטת ממשלה מס' 1412 ועדת ההיגוי אישרה תבחינים להכללת נכסי מורשת בתוכנית, אשר לפיהם היא פועלת. בהתאם לתבחינים אלו, אישרה ועדת ההיגוי מספר תוכניות עבודה חלקיות, וכן אישרה, לאחר עבודת מטה אסטרטגית, תוכנית אסטרטגית המתמקדת בנכסי המורשת המוחשית.

1. בהמשך להחלטת ועדת ההיגוי של תכנית מורשת מיום 21.11.11 בה הוחלט לאשר ביצועו של מיזם באשכול בן גוריון הכולל העצמת הביקור במרחב מורשת בן גוריון, ובהמשך להחלטת הממשלה מספר 3902 מיום 4.12.11 שעניינה "פיתוח, מורשת והנצחת דוד בן גוריון, ראש הממשלה הראשון", בה הוחלט לאמץ את החלטת ועדת ההיגוי הנ"ל המורה על הכללתו של מרחב מורשת בן גוריון כמרכיב בתוכנית שיקום תשתיות מורשת לאומית, נערך תכנון ראשוני של מיזם אשכול בן גוריון בו יוצג פועלו של ראש הממשלה הראשון בכלל ופועלו בנגב ובשדה בוקר בפרט.

במסגרת התכנון הוחלט על ידי אגף מורשת בשיתוף כלל הגורמים, כי מבחינה שימורית לא נכון יהיה להקים צריף חדש במרכז השטח כפי שתוכנן בתחילה, אלא ישוקמו המבנים ההיסטוריים של שדה בוקר בסביבת צריף בן גוריון והמיצגים יוצגו בתוכם ויעסקו במורשתו של בן גוריון ובפעילותו בשדה בוקר ובנגב. עוד הוחלט לקיים תצוגות חוץ, לשלב מיצגים אינטראקטיביים ולהתאים את חווית הביקור לקהלי יעד שונים, בעיקר לילדים ונוער בדגש על היכרות עם פועלו ומנהיגותו של בן גוריון. לאור שינוי תכנוני זה, אשר מגדיל משמעותית את האתר ואת החוויה החינוכית שבתוכו, גדל תקציב המיזם מ – 3 מלש"ח ל – 5.4 מלש"ח, שינוי הדורש תוספת תקציבית של כ- 2 מלש"ח מתקציב תוכנית מורשת. מימון המיזם לאחר העדכון יהיה 3.5 מתכנית מורשת בנוסף למימון ממקורות אחרים של 1.9 מלש"ח.

2. בישיבתה מיום 15.7.2013, החליטה ועדת ההיגוי לכלול את המיזמים הבאים במסגרת התכנית להעצמת המורשת הלאומית. מרבית המיזמים המובאים לאישור כעת הם בתחום המורשת הבלתי מוחשית אשר לא נכלל בתוכנית האסטרטגית, ומקצתם בתחום המורשת המוחשית המהווים השלמה לתוכנית האסטרטגית כפי שיפורט ביחס לכל אחד מהם.

"על הגובה"

מטרת המיזם היא ליצור חוויה אינטראקטיבית לילדים בגיל תלמידי בתי הספר לשם היכרות עם אתרי המורשת הרבים ארץ ישראל וגילוי האוצרות הטמונים בה. מוצע כי האתר יכלול הצגה של 150 אתרי מורשת הכלולים בתכנית העצמת המורשת הלאומית, יופק דף מרכזי לכל אתר אשר יכלול מידע כללי על האתר, תמונות, חידות ומפת התמצאות. מתוכם, האתרים המרכזיים הכלולים בתכנית יקבלו פיתוח מתקדם שיכלול משחק, סרטונים ייעודיים ומדריכים אינטראקטיביים למבקרים באתר. בנוסף, יתבצע פיילוט של משחק רשת רוחבי שישלב מגוון אתרים, ופיתוח סביבה ייעודית לחלק מהאתרים לאפליקציית מובייל.

2.2 הנגשת מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית

מפעל המילון ההיסטורי עוסק בהעמדה מדעית של טקסטים עבריים מכל תקופות הלשון העברית לצורך חיבור מילון היסטורי של הלשון העברית. מפעל המילון הוא מפעל לאומי, תרבותי ומדעי שיעמוד לדורות. המילון ההיסטורי מהווה אחד מהמשימות העיקריות של האקדמיה ללשון העברית, אולם כיום הוא נגיש וידוע רק ליודעי חן אשר פוקדים את האקדמיה בפועל. העלאת החיבורים העבריים שעובדו במפעל המילון ההיסטורי למרשתת (אינטרנט), פתחה אופקים חדשים בפני החוקרים, ובפעם הראשונה מוצע לפתוח בפני הקהל הרחב גישה לפרקי היצירה היהודית והעברית שהייתה חסומה בפניהם עד כה. מטרת המיזם היא לפתוח את המאגר הקיים לרווחה ולהעמידו לרשות הכלל ללא תשלום באמצעות המרשתת ולהמשיך בפיתוחו.

2.3 הנגשת אוסף הוידאו הלאומי של לשכת העיתונות הממשלתית

מחלקת הצילומים של לשכת העיתונות הממשלתית (לע"מ) אמונה על תיעוד ראשי המדינה לדורותיהם, בדגש על ראשי הממשלה ונשיא המדינה. בנוסף, מתעדת מחלקת צילומים בלע"מ אירועים מכוננים בתולדות המדינה, טקסים ממלכתיים, אתרים חשובים, נופי הארץ, החי והצומח ועוד. ללע"מ אוסף ייחודי ונדיר בחשיבותו של כלל התצלומים הרשמיים ותצלומי וידאו מקוריים. החזון העיקרי בעבודת מחלקת צילומים הוא יצירת "אוסף היסטוריה מצולם" של ארץ ישראל ומדינת ישראל מיום הקמתה (ואף טרם ההקמה) ועד ימנו אנו. לפני כשנתיים ביוזמת משרד ראש הממשלה נפתח מאגר צילומי הסטילס לציבור הרחב ללא תשלום.

מטרת המיזם היא לבצע דיגיטציה, אירכוב והנגשה של מאגר הוידאו כולו לציבור הרחב, ללא תשלום ובאמצעות אתר ייעודי. כפי שנעשה ביחס למאגר הצילומים, ההנגשה תהיה כפופה להוראות כל דין, ולתנאי שימוש מפורטים שייקבעו.

2.4 תשתית לאומית לשימור מורשת התרבות החזותית (אמנות, עיצוב,

ארכיטקטורה ואומנויות

הבמה)

תכלית המיזם היא הקמת ספרייה דיגיטלית לאומית אשר תיוחד לתרבות החזותית,

ולאומנויות הבמה בישראל. ספרייה זו תהווה נדבך נוסף במיזם רא"י לשימור מורשת התרבות הלאומית הבלתי מוחשית. המיזם, אשר נכלל במתווה התכנית, יעסוק בהנגשה, תיעוד ומחקר אקדמי של התרבות החזותית ואומנויות הבמה בישראל על גבי פלטפורמה דיגיטלית מקוונת ונגישה לציבור הרחב. תכני הספרייה הדיגיטלית לא נועדו להחליף או להתחרות באלו שכבר קיימים ונגישים באתרים של מוסדות אחרים, אלא להשלים את המידע החסר ולהציע ידע מקצועי ובמה משותפת לתכנים אשר אינם נגישים כיום. בשלב זה מדובר בתכנון של הפרוייקט וביצוע פיילוט ראשוני. בהמשך, ובכפוף לבחינת תוצאות התכנון, תבוא החלטה נוספת של אישור תקציב ביצוע מלא של המיזם.

2.5 פורטל קרבות מלחמת העצמאות

פיתוח פורטל מורשת, שיספק מידע נגיש לציבור בנושא קרבות מלחמת העצמאות. הפורטל יאופיין על בסיס אתרי הקרבות של מלחמת יום העצמאות שימופו ויומרו למפה דיגיטאלית אשר תתאר את סיפורה של הקמת המדינה מנקודת המבט של מערכת הביטחון והעימות בזירות הקרב. הפורטל יונגש לציבור ללא עלות וישקף את המאבק הפנימי בקרב המנהיגות הציונית בחודשי הלחימה הראשונים, את נטילת היוזמה לקראת כינונה של המדינה, את בלימת פלישת צבאות מדינות ערב ואת עיצוב גבולות ישראל כתוצאה מכך. נציין שמדובר בנושא חשוב מאין כמותו, שהצטברה לגביו כמות רבה מאוד של חומרים שראוי וחשוב להנגישם לציבור ולהציג לו את סיפור הקמת המדינה על חולשותיה וחזקותיה. מלחמת העצמאות כוננה את הווייתה של המדינה, ומתי מעט מכירים את השתלשלות האירועים שהובילו את המדינה הצעירה לקבוע את גבולותיה בנחישות ואומץ לב נדיר.

2.6 אתרים לשימור והצלה במסגרת תקציב הצלה, רשות הטבע והגנים

בגני רשות הטבע והגנים אתרי מורשת מהחשובים שיש בארצנו. אתרים אלה פזורים בכל רחבי הארץ, רובם פתוחים לקהל ומטופלים ברמות פיתוח שונות. היקף השימור התחזוקתי, מניעת הרס והצלת אתרים ארכיאולוגיים בגנים לאומיים ושמורות טבע הוא גדול מאד. עם זאת, קיימת דחיפות לטפל באתרים הנמצאים בסכנת הרס וכליה ואשר אי הטיפול המיידי בהם עשוי להוביל לאבדן שלהם לדורות הבאים. במסגרת מיזם זה תוכן תכנית רב שנתית לתיעוד ומעקב שוטף אחר מצב השימור של האתרים. התכנית תגדיר את האתרים הארכיאולוגיים הרבים לפי מצב ההשתמרות, סקרי רגישות, סקר סיכונים, ואירועים בלתי צפויים (וונדליזם, פגעי טבע וכו') ותיצור תיעודף בטיפול. יוקמו צוותי שימור אזוריים אשר יטפלו באתרים שבסכנת הרס באופן מקצועי, זמין ויעיל, בשיתוף פעולה עם עובדי האתר הקבועים. הטיפול באתר יעשה לאחר קבלת היתר מרשות הטבע והגנים על פי הצורך. בתוכנית האסטרטגית לתחום המורשת המוחשית נקבע במפורש כי יישמר תקציב

למיזמי הצלה כדוגמת זה.

2.7 גן לאומי "שעריים" ומכלול עמק האלה

בין השטח הבנוי של בית שמש, לנוף הפתוח של עמק האלה קיים נוף טבעי שבו אתר ארכיאולוגי מתקופת מלכות יהודה אשר מוקף בחומת סוגרים רחבה, ובה שני שערים. ממצאים אלה מאוששים את ההשערה שהעיר הייתה חלק ממערך השליטה האזורית, הקשור לדוד המלך ("קייפא" המזוהה עם שעריים המקראית). עריכת תכנית מפורטת למרחב זה שתקבע את ייעודו כגן לאומי, ולאחריה אכרזה על המרחב כגן לאומי לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשמ"ח-1998, מיועדת להבטיח את הישמרותו והגנתו מפני פיתוח מואץ של העיר בית שמש הסמוכה. האזור המוצע הינו ליבו של מכלול נופי של עמק האלה על-פי תמ"א 35. האתר מתחבר לפארק מערות עדולם שמדרום ולפארק בריטניה מדרום מערב. הגן הלאומי המוצע יחבר בין השכונות שבבית שמש לבין השטח הפתוח על-ידי טיילות שבגבול השכונות, טיילות שיחברו לשבילי הליכה ואופניים בתוך שטח הגן הלאומי.

מכלול עמק האלה מהווה את זירת הסיפור לקרב דוד וגולית והוא בעל ערך לאומי ועולמי שראוי לשימור. צרוף ערכי טבע, סביבה ואקולוגיה נוספים, יוצרים שטח רגיש וערכי ביותר.

מטרת המיזם היא לתמוך בתכנון סטטוטורי להפיכת שטח האתר לגן לאומי מוכרז. נציין כי מדובר באתר חדש יחסית שלא היה קיים בעבר. מפאת חשיבותו ההיסטורית שתוארה לעיל, מאפייניו והנחיצות להצלתו, החליטה וועדת ההיגוי להכלילו במסגרת התכנית.

עבודות פיתוח ראשוניות באתר שעריים לשם הנגשתו לציבור הרחב. העבודות יכללו גישה, שבילים, נקודות תצפית ושילוט.

2.8 ציוניוני הדרך - שדרוג 100 אתרים קטנים, שלב ב'

לאור ההצלחה של מיזם "ציוניוני הדרך" שהתבצע במהלך שנת 2012 נבקש לאשר הרחבה של המיזם לטובת פרויקטים נוספים באתרים שלא זכו להיכנס לשלב הראשון. מטרת המיזם לבצע פעולות באתרי ביקור באתרי המורשת הלאומית מתקופת העת החדשה, לשם שדרוג, חיזוק וטיפול בתצוגות, שימור מבנים ותשתיות – במטרה להעצים את חווית המבקר באתר.

הבקשות, עד לגובה של 50,000 ₪ לאחת, יבחנו על ידי וועדה ציבורית בהתאם לקריטריונים שיקבעו.

נציין כי המיזם מהווה המשך ישיר של "ציוניוני הדרך" המקורי.

כלל המיזמים המוצעים בסעיף 2 להצעת ההחלטה נבחנו על פי הקריטריונים שנקבעו ואושרו בוועדת ההיגוי הקודמות, ואושרו על ידי וועדת ההיגוי של התכנית ביום 15.7.2013.

בהמשך לאמור לעיל, הנכסים והמיזמים המהווים חלק מהמורשת הבלתי מוחשית עולים בקנה אחד עם העקרונות שנקבעו במסגרת מתווה הפעולה של התוכנית הכוללים

שלושה מנגנונים עיקריים:

1. הצלה, שיקום ושדרוג תשתיות המורשת הבלתי מוחשית,
2. דיגיטליזציה והנגשה של המורשת הבלתי מוחשית,
3. פרויקטים לחשיפה של תרבות ואומנות מורשת.

קידום המיזמים והוצאתם אל הפועל כפופים להוראות כל דין החל על העניין, לרבות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998, ודיני התכנון והבניה ולקבלת כל האישורים הנדרשים על פי דין, ובכלל זה במקרים הרלוונטיים האישורים הנדרשים על פי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 והתקנות שהותקנו מכוחו, סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, או חוקים רלוונטיים אחרים, וכפופה לעמידת המיזמים בכל הדרישות שייקבעו על ידי מנהל התכנית ויתר הגורמים המוסמכים במשרד ראש הממשלה.

ככל שתידרשנה התאמות תקציביות של הסכומים המשוערים הנקובים לעיל, הן תאושרנה על ידי וועדת ההיגוי של התכנית.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

מתקציב תכנית מורשת בהתאם להחלטת הממשלה 1412 מיום 21.2.2010.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

התכנית תקודם ותנוהל על ידי אגף מורשת במשרד ראש הממשלה, במסגרת אחריותה לניהול תוכנית מורשת.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

חלופות להצעת ההחלטה

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 1412 מיום 21.2.2010

החלטה מספר 30 של הממשלה מיום 14.4.2013

החלטה מספר 4653 של הממשלה מיום 20.5.2012

החלטה מספר 4473 של הממשלה מיום 25.3.2012

החלטה מספר תמר/2 של וועדת השרים לענייני העצמת תשתיות מורשת לאומית מיום

14.2.2012 אשר קיבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 23.2.2012 ומספרה הוא 4306(תמר/2)

החלטה מספר 3778 של הממשלה מיום 30.10.2011

החלטה מספר 3243 של הממשלה מיום 29.5.2011
החלטה מספר תמר/1 של וועדת השרים לענייני העצמות תשתיות מורשת לאומית מיום
21.12.2010 אשר קיבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 9.3.2011 ומספרה 2954(תמר/1)
החלטה מספר 1655 של הממשלה מיום 9.5.2010

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעת משפטית מצורפת.

סיווגים

סיווג ראשי : 01ביצועי ;

סיווג משני :

תחום פעולה עיקרי : 02חברה וכלכלה

מוגש על ידי ראש הממשלה

ג' בכסלו התשע"ד
06 בנובמבר 2013

היועצת המשפטית

ירושלים, ג' כסלו, תשע"ד

6 נובמבר, 2013

תיק: 07- החלטות ממשלה כללי

מזהה מלי: 343386D

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: שיקום והעצמת תשתיות מורשת – מיזמים לשנת 2013.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

1. ביום 21.2.10 התקבלה החלטת ממשלה מס' 1412 (להלן: "החלטת הממשלה"), במסגרתה הוחלט על תכנית לשיקום והעצמת תשתיות מורשת לאומית (להלן: "תכנית מורשת" או "התוכנית").
2. בהתאם להחלטה הממשלה הנ"ל הוקמה ועדת היגוי בין משרדית, בה חברים נציגי כל משרדי הממשלה השותפים למימון תוכנית מורשת (להלן: "ועדת היגוי"). על ועדת ההיגוי הוטל לקדם את התוכנית ולעקוב אחר ביצועה, לבחון ולאשר את תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי שיוכנו על ידי מנהל תכנית מורשת, וכן לגבש תבחינים להכללת נכסי מורשת בתוכנית, בשים לב ל"מתווה הפעולה לשיקום והעצמת המורשת הלאומית" (להלן – "המתווה"), שהוצג לממשלה בעת אישור החלטת הממשלה. בסעיף 7(ד) להחלטת הממשלה הנ"ל הובהר כי המתווה אינו מהווה תכנית מחייבת וכי ועדת ההיגוי רשאית בכל עת להוסיף או לגרוע מן האמור במתווה.
- כמתחייב מהחלטת ממשלה מס' 1412 ועדת ההיגוי אישרה תבחינים להכללת נכסי מורשת בתוכנית, אשר לפיהם היא פועלת. בהתאם לתבחינים אלו, אישרה ועדת ההיגוי מספר תכניות עבודה חלקיות, וכן אישרה, לאחר עבודת מטה אסטרטגית ולאחר פרסום קול קורא בפומבי, תכנית אסטרטגית כוללת לתחום המורשת המוחשית.
3. **לסעיף 1 להצעת ההחלטה** – ועדת ההיגוי ואישרה לפעול לפיתוחו ושימורו של מרחב מורשת בן גוריון בשדה בוקר, במסגרת תכנית מורשת.
- כאמור בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, לאחר ביצוע שלב התכנון הראשוני של המיזם התברר כי יש צורך לבצע שינוי תכנוני יסודי, ובהמשך לכך מוצע להגדיל את תקציבו הכולל של המיזם, ואת השתתפותה התקציבית של תכנית מורשת בו, זאת בכפוף להצגת תכנית עבודה, בחינתה ואישורה במסגרת ועדת ההיגוי של תכנית מורשת.
- האתר בו מיועד להתבצע המיזם מוחזק על ידי המכון למורשת בן גוריון (להלן – המכון) שהוא תאגיד סטטוטורי, המתוקצב על ידי המדינה, מכוח חוק דוד בן – גוריון, התשל"ז-1976 (להלן – "החוק"). יצויין כי אך לאחרונה אישרה הממשלה, בהחלטה מס' 589 מיום 21.7.2013, את תקציב המכון לשנת 2013. תקציב הפיתוח שאושר כולל הקצאת סכומים לשיפוץ גג צריף בן גוריון העשוי אסבסט המסכן את בריאות המבקרים וכן שיפור מערכת ההשקיה באתר הצריף. ההצעה הנוכחית לעומת זאת אינה עוסקת בהיבטי תחזוקת המקום, המטופלים במסגרת תקציבו השנתי, אלא בפיתוח מרחב מורשת בן גוריון במסגרת תכנית מורשת, תוך מתן מענה מידי לצרכים שימוריים ומתוך הכרה בחשיבותו החינוכית וההיסטורית, באופן שהמהלכים משלימים זה את זה. עוד יוער כי זכויות החכירה במקרקעין לא רשומות על שמו של המכון ובהקשר זה תלוי ועומד הליך משפטי (בג"ץ 914/10 ועד מקומי מדרשת בן גוריון נגד מנהל מקרקעי ישראל ואח').
4. פיתוח ושיקום המתחם ההיסטורי של צריף בן גוריון, והוצאת המיזם אל הפועל, ייעשו בכפוף להוראות כל דין, לרבות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998, חוק דוד בן גוריון, התשל"ז-1976, וחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965. **לסעיף 2 להצעת ההחלטה** – ועדת ההיגוי, בישיבתה מיום 15.7.2013, אישרה את הכללת הנכסים והמיזמים המנויים בסעיף זה בתוכנית העבודה לשנת 2013, מעבר לקבוע בתוכנית האסטרטגית.

מרבית המיזמים המתווספים כעת הם בתחום **המורשת הבלתי מוחשית** (סעיפים 2.1-2.5 להצעה), תחום אשר לא נכלל בתוכנית האסטרטגית. חלק מסעיפי ההצעה מתייחסים להנגשת אוספים שונים ומידע במרשתת. הדבר ייעשה בכפוף להוראות כל דין החל על העניין, לרבות דיני זכויות יוצרים, זכויות מבצעים והגנת הפרטיות תוך קביעת תנאי שימוש מתאימים. סעיף 2.3 להצעת ההחלטה מתייחס בהקשר זה לדיגיטציה והנגשה של מאגר צילומי הווידאו של לשכת העיתונות הממשלתית. מהלך דומה כבר נעשה ביחס לצילומי סטילס של לשכת העיתונות הממשלתית, והוכפף למגבלות שנקבעו בתנאי השימוש שבאתר, באופן שיועד להבטיח הקפדה על הוראות הדין גם בתנאים של הנגשת החומרים לציבור, ללא תמורה, במרשתת (ראה החלטת ממשלה מס' 3199 מיום 8.5.2011). מהלך כאמור ביחס לסרטי וידאו עלול לעורר מורכבויות נוספות מעבר לאלו שהתעוררו ביחס לתצלומי סטילס, ותינתן לכך הדעת בעת קביעת תנאי השימוש וההסדרים הנדרשים להוצאת המיזם אל הפועל.

הוספת המיזמים המוצעים בתחומי **המורשת המוחשית** עולה בקנה אחד עם הקביעה בתוכנית האסטרטגית עצמה אשר הביאה בחשבון אפשרות כי יתעורר הצורך במתן מענה למיזמים נוספים בעתיד והותירה תקציב פנוי לתכלית זו –

- בסעיף 2.6 להצעת ההחלטה מוצע לבצע פעולות שימור באתרי רשות הטבע והגנים על פי תכנית שתקבע בין רשות הטבע והגנים למנהל תכנית מורשת, לשם מניעת הרס והצלת אתרים בגנים לאומיים ובשמורות טבע. פעולות השימור כאמור יעשו בהתאם כל דין החל על העניין, לרבות חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח-1998 והתקנות שהותקנו על פיו, אשר קובע, בין היתר, כי נדרש היתר ממנהל רשות הטבע והגנים אם יש חשש לפגיעה בגן לאומי או בשמורת טבע.

- בסעיף 2.7 להצעת ההחלטה מוצע לקדם תכנית של גן לאומי בעמק האלה ובתוכו "שעריים" (שם זמני) וכן לקדם עבודות פיתוח ראשוניות באתר זה. קידום תוכנית שתקבע את ייעודו כגן לאומי ולאחריה אכרזה על המרחב כגן לאומי תיעשה בהתאם לכל דין החל על העניין, לרבות חוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965 וחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח-1998 והתקנות שהותקנו על פיהם. כאמור בדברי ההסבר מדובר באתר חדש יחסית, עובדה בגינה לא נכלל בתוכנית האסטרטגית.

- סעיף 2.8 להצעה מתייחס לשלב ב' של מיזם שכבר החל בשנה קודמת.

מוצע כי הממשלה תאמץ את החלטת ועדת ההיגוי מיום 15.7.2013, כפי שנעשה בעבר ביחס לתוכניות עבודה אחרות במסגרת תכנית מורשת, אשר לא היו חלק מן התוכנית האסטרטגית הכוללת.

5. הוצאת המיזמים אל הפועל מותנית בביצוע כל התהליכים ובקבלת כל האישורים הנדרשים על-פי דין, ובכלל זה, במקרים הרלוונטיים ולאחר בחינה פרטנית של דרך הביצוע הנוגעת לעניין - האישורים הנדרשים על פי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 והתקנות מכוחו, או ההליכים הרלוונטיים לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

בנוסף, ביצוע המיזמים מותנה בעמידתם בכל הדרישות שייקבעו על ידי מנהל התוכנית וכל הגורמים הרלוונטיים במשרד ראש הממשלה. מובהר כי אין בהצעת ההחלטה ליצור התקשרות מחייבת עם צד שלישי כלשהו, ומיזם אשר לא יעמוד בתנאים האמורים בסעיף זה לא יוכל לצאת אל הפועל.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

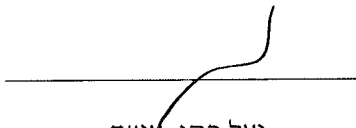
בשים לב לאמור לעיל, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הועברה ליועצים המשפטיים של כל המשרדים הנוגעים בדבר ולא התקבלו הערות בהיבטים המשפטיים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההחלטה:

אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

יעל כהן, עו"ד
סגנית בכירה ליועצת המשפטית